

Written by ДЗЮБІНА МАРІЯ ВІКТОРІВНА, студентка Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут ім. І.Сікорського" (м.Київ)
Thursday, 06 December 2018 16:18

Фотографія дедалі більше стає засобом розповсюдження інформації серед всіх верств населення: друзів, колег, громади, жителів країни, людства в цілому. Одним із найактивніших користувачів фотографічного твору є засоби масової інформації (далі – ЗМІ), які за допомогою фотографій доносять до великого кола людей певну інформацію з конкретними цілями. Але багато ЗМІ забувають про юридичну сторону питання використання фотографічних творів як об'єктів інтелектуальної власності. Використання фотографічних творів в засобах масової інформації регулюється Законами України «Про авторське право та суміжні права», «Про друковані засоби масової інформації», а також Цивільним кодексом України. Зокрема, Закон «Про друковані ЗМІ» закріплює принцип недопущення зловживань свободою масової інформації, вводить заборону на публікування фотографій, що містять сцени насильства та жорстокості, фотографій порнографічного характеру. Цивільне ж законодавство регулює два аспекти використання фотографій. Перший пов'язаний з правовою охороною інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах, а другий аспект полягає у встановленні правового режиму використання фотографії як результату інтелектуальної діяльності та забезпечення інтересів автора [1, ст. 308].

Цивільний кодекс України фотографічний твір і твір, одержаний способами, аналогічними фотографії, відносить до об'єктів авторського права (ст. 433 ЦК). Із цього випливає, що при використанні фотографій в ЗМІ необхідно дотримуватись вимог законодавства, не порушуючи прав автора. За загальним правилом, що випливає зі статті 440 ЦК України, лише автор може на свій розсуд дозволяти або забороняти іншим особам використовувати результати інтелектуальної власності. При цьому відсутність такої заборони не вважається дозволом.

Фотографічний твір є одним із найпопулярніших засобів поширення інформації в суспільстві і як об'єкт інтелектуальної власності він захищається законом. ЗМІ не є виключенням, які мають дотримуватись законодавства та не порушувати авторських прав на фотографічний твір. Науковці приділяють велику увагу питанню захисту авторських прав на фотографічний твір в ЗМІ. Зокрема, серед них: С. Горевалов, В. Колосов, В. Мельникова, Т. Романченко, С. Сударікова та інші.

Першочергово виключне право на фотографічний твір (тобто право використовувати його на свій розсуд будь-яким способом, що не суперечить закону) належить його автору, однак в подальшому він може розпоряджатися даним правом, передавши його іншій особі (наприклад, шляхом відчуження виключного права), але зберігши за собою такі особисті немайнові права, як право авторства, право автора на ім'я та інші (оскільки вказані права нерозривно пов'язані з особистістю автора, вони не можуть бути відчужені ним). В деяких випадках, встановлених ЦК України та Законами, власником виключного права на фотографічний твір може визнаватися не сам автор, а інша особа (наприклад, роботодавець автора - щодо службового твору, створеного автором у зв'язку з виконанням трудового договору).

Таким чином, при опублікуванні фотографічного твору в ЗМІ редакціям варто дотримуватись вимог, що стосуються як виключного права на фотографічний твір (полягають в тому що його опублікування в більшості випадків можливе тільки за згодою автора), так і авторського права (ці вимоги стосуються головним чином необхідності вказати автора зображення).

Тим не менш, на практиці нерідко виникають суперечливі ситуації, пов'язані з розміщенням фотографічного твору в засобах масової інформації і захистом виключного

Written by ДЗІЮБІНА МАРІЯ ВІКТОРІВНА, студентка Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут ім. І.Сікорського" (м.Київ)
Thursday, 06 December 2018 16:18

авторського права. В ст. 432 ЦК України визначені способи захисту порушеного права інтелектуальної власності судом, в числі яких, заявлення вимог про припинення неправомірних дій, відшкодування збитків, публікації відомостей про порушення права інтелектуальної власності і рішення суду про допущення таких порушень та інші. Найчастіше при опублікуванні в ЗМІ фотографічного твору з порушенням виключного права, правоволоділець заявляє вимогу про стягнення компенсації у твердій грошовій сумі. Редакції ЗМІ, в свою чергу, намагаються захистити свої права в суді. Найбільш поширені аргументи такі, які використовують редакції:

1. Фотографічний твір не є результатом творчої праці, а тому не підлягає правовій охороні;
2. Фотографічний твір носить виключно інформаційний, новинний характер;
3. Фотографічний твір використано в якості цитати.

Але останнім часом суди досить критично відносяться до будь-якого із зазначених аргументів тому, що стосовно них виникають суперечки щодо їх доцільності, правильності та точності з правової точки зору.

Однак, практика, що склалася із рішень суду щодо використання фотографічних творів в ЗМІ дає змогу сформулювати наступні постулати:

1. Охороні підлягає будь-яка фотографія, якщо не доведено, що вона отримана не в результаті творчої діяльності (при цьому ознак, що свідчать про відсутність у фотографії творчого характеру, не сформульовано);
2. Фотографія, отримана в результаті творчої діяльності автора, не може розглядатися як повідомлення про події і факти, що мають виключно інформаційний характер;
3. Використання фотографії в якості ілюстрації до тексту є саме ілюструванням, а не цитуванням. Вільне ж використання творів в якості ілюстрацій дозволяється лише в матеріалах навчального характеру.

Дани

й підхід свідчить про те, що можливості редакцій ЗМІ використовувати фотографії в процесі створення інформаційного продукту обмежені. У більшості випадків редакції ЗМІ повинні отримувати згоду власника авторських прав на розміщення фотографічного твору, а також вказувати автора твору. Використання фотографічного твору в засобах масової інформації є одним із найгостріших питань, яке повинно підніматися та обговорюватися серед законодавців з подальшим вирішенням у вигляді внесення змін до законів щодо регулювання цього питання на законодавчому рівні.

Список використаних джерел: 1. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України* від 16.01.2003 № 435-IV.

2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 №3793-XI. *Відомості Верховної Ради України*

3. Про друковані засоби масової інформації: Закон України від 16.11.1992 № 2782-XII. *Відомості Верховної Ради України*

4. Горевалов С.І., Зикун Н.І., Стародуб С.А. Фотожурналістика в системі засобів масової комунікації: єдність слова і зображення: навч. посіб. Київ. міжнарод. ун-т, 2010. 296 с. {jcomments on}

ВИКОРИСТАННЯ ФОТОГРАФІЧНОГО ТВОРУ ЯК ОБ'ЄКТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЗАСОБІ

Written by ДЗЮБІНА МАРІЯ ВІКТОРІВНА, студентка Національного технічного університету України
"Київський політехнічний інститут ім. І.Сікорського" (м.Київ)
Thursday, 06 December 2018 16:18
